

Список використаних джерел

1. Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальна компетенція : монографія. Дніпропетровськ : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. 2006. 188 с.
2. Токарчук О. Зарубіжний досвід боротьби з економічною злочинністю. *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. Вип. 1. С. 147-150.
3. Лепський С.І. Зарубіжний досвід використання фінансових розслідувань у правоохоронній діяльності. *Право і суспільство*. 2014. № 2. С. 189-194.
4. Долбнева Д. В. Шляхи трансформації системи боротьби з економічними злочинами в Україні з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу. *Scientific Journal «ScienceRise»*. Економічні науки. 2019. № 2–3(55–56). С. 21–27.
5. Волощук Р. Є. Служба фінансових розслідувань в Україні: необхідність створення та організаційні моделі функціонування. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2015. № 1. С. 168–173.

Федчишина Віолета Віталіївна,
професор кафедри криміналістичного
забезпечення та судових експертиз ННІ № 2
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

КРИМІНАЛІЗАЦІЯ КОНТРАБАНДИ В УМОВАХ СТВОРЕННЯ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

23 квітня 2021 року Президент України Володимир Зеленський вніс законопроект 5420, яким пропонується запровадити кримінальну відповідальність за особливо небезпечні митні правопорушення.

Відповідно до законопроекту, митним правопорушенням будуть присвячені п'ять статей Кримінального кодексу України (далі – ККУ).

По-перше, пропонується удосконалити об'єктивну сторону статей 201 та 201-1 ККУ. Відповідно до запропонованої редакції вказаних статей, відповідальність передбачатиметься не лише за «переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю» встановлених товарів, але і «дії, спрямовані» на таке переміщення.

Таким чином, збільшуються можливості правоохоронних органів щодо попередження такої протиправної поведінки на етапі дій, які передують безпосередньому переміщенню товарів через кордон.

По-друге, пропонується запровадити нові статті 201-2 та 201-3, якими передбачити кримінальну відповідальність за контрабанду товарів та підкачизних товарів відповідно. На відміну від редакції статті ККУ щодо контрабанди товарів, скасованої у 2012 році,

пропонується запровадити відповідальність без прив'язки до сплачених платежів, а саме за суспільно-небезпечні дії у вигляді приховування від митного контролю чи переміщення товарів поза митним контролем. Відповідно, встановлюється відмінність із статтею 212 ККУ, яка не ставила у залежність те, яким чином були несплачені платежі.

Тобто, із запровадження статей 201-2 та 201-3 встановлюється чіткий сигнал, що не будь яка несплата митних платежів підпадає під відповідальність, а саме пов'язана із вчиненням певних дій.

По-третє, пропонується запровадити нову статтю 201-4, якою передбачається відповідальність за недостовірне декларування товарів.

Таким чином, на додаток до вказаних вище статей, держава запроваджує кримінальну відповідальність за весь спектр активних дій, направлених на введення держави в оману при проведенні митного оформлення товарів.

Не випадковим є і час, коли пропонується запровадити кримінальну відповідальність за митні правопорушення: після прийняття Закону «Про Бюро економічної безпеки України».

Даний законопроект підкреслює ту довіру, яку має Президент України до Бюро економічної безпеки.

Запропоновані норми поставлять перед правоохоронними органами нові виклики. Зокрема, діючі статті Кримінального кодексу України лише частково дозволяли правоохоронним органам долучатись до розслідування злочинів у митній сфері:

- діючі статті 201 та 201-1 ККУ є меншою мірою фіскальні та направлені на захист національних інтересів у сфері безпеки, культури та екології;

- статтю 212 ККУ було важко застосовувати до митних правопорушень, оскільки такі правопорушення, як правило, складаються із великою кількістю дрібних переміщень товарів, які важко пов'язати між собою без розкриття усієї злочинної групи;

- статті щодо підробки документів важко застосовувати через необхідність активної міжнародної співпраці, оскільки підроблюються, як правило, документи, видані в інших країнах. Ці країни мають власні стандарти щодо документів, часто відмінні від українських.

Багаточисельність суб'єктів, діяльність яких спрямована на боротьбу з економічними злочинами в Україні та специфіка їх завдань залишаються різними.

Тому важливо посилити співпрацю та обмін інформацією між окремими службами.

Першочерговими завданнями є розробка тактики та стандартів боротьби з окремими аспектами злочинності, яка загрожує економічній безпеці держави.

Забезпеченню модернізації необхідних аналітичних інструментів, вдосконаленню механізмів збору та обміну інформацією, єдиному міждержавному підходу до забезпечення економічної безпеки держави сприятиме проведення тренінгів.

Міжінституційний підхід до спільного навчання за участю представників служб та установ, що беруть участь у виконанні завдань у боротьбі з економічною злочинністю, суддів, прокурорів, зовнішніх експертів, генеруватиме обмін досвідом працівників бюро економічної безпеки.

Це зумовить інтеграцію використання всіх наявних інструментів для запобігання та боротьби з економічною злочинністю – детективної (оперативно-розшукової), слідчої та контрольної діяльності, а також інших правових та адміністративних інструментів у роботі з документами та для перекриття міжнародних каналів контрабанди.

Актуальність викликів полягає і в тому, що митні правоохоронні органи завжди мають міжнародний елемент. В нових умовах правоохоронним органам доведеться вивчити митні правила, іноземні мови (особливо англійську), правила ведення бізнесу в країнах світу, налагодити більш активну співпрацю з іноземними правоохоронними органами.

На стратегічному рівні для забезпечення єдиних критеріїв та методології прийняття ефективних системних правових рішень першочерговим вирішальним завданням є створення моделі і організація навчальних курсів зі спеціальної підготовки з метою отримання знань та навичок практичної діяльності, перепідготовки та постійного підвищення кваліфікації працівників Бюро економічної безпеки України.

Харитонов Сергій Олександрович,
завідувач кафедри кримінального права № 2
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних
наук, доцент

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ АНАЛІЗУ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ (ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ) (СТ. 212 КК УКРАЇНИ)

1. Нормативно-правовою підставою кримінальної охорони суспільних відносин в сфері господарської діяльності та, зокрема, в сфері фінансових правовідносин становить норма кримінального права, яка передбачена в ст. 212 КК України (далі КК) ухилення від сплати податків, зборів, (обов'язкових платежів). Аналіз судової та слідчої практики свідчить про те, що ця норма в цілому виконує свої функції. Разом з цим, мають місце певні недоліки при кваліфікації дій, спрямованих на ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), що обумовлено як складнощами самої норми кримінального закону, так і помилками в її трактуванні.